

Viruspreventie vasteplantenteelt

Tekst: Henk van den Berg
teelt- en bedrijfsadvies
(0252) 340301 / 06-51312207
Foto: PPO Lisse

In de sierteelt is virus op dit moment een hot item. Bij veel gewassen wordt er geworsteld om de problemen het hoofd te bieden. Hoewel er bij de vaste planten ook wel problemen zijn, valt het daar over de hele linie nog wel mee. Dit meevallen betekent echter niet dat we achterover moeten gaan leunen en wachten tot het wel een probleem wordt. De afgelopen jaren is er een project uitgevoerd waarin gekeken is hoe we virusarm kunnen (blijven) telen. Hier zijn best wel een aantal verrassende zaken uit naar voren gekomen.

INZICHT

Belangrijk uitgangspunt bij virus is inzicht. Inzicht in de mate waarin virus in een bepaald gewas voorkomt en inzicht in de manier waarop een virus groeit en zich verspreidt. Als dit inzicht er niet is, blijft virus een ongrijpbaar spook dat door de vaagheid waarmee het wordt omgeven een probleem kan worden. Als je in de praktijk praat over viruspreventie, dan is vaak het eerste wat je hoort dat de luisbestrijding beter moet. Toch praat je dan maar over een voor de vaste planten klein virus, namelijk het komkommermozaïek (CMV) virus. Veel minder bekend is dat tabaksratelvirus (TRV) een veel grotere rol speelt in onze gewassen. Dit inzicht is erg belangrijk als je wilt voorkomen dat een partij ziek wordt. TRV (op de foto in Hosta) wordt namelijk helemaal niet door luizen overgebracht, maar door vrij levende wortelaaltjes. Voordeel van deze wor-

telaaltjes is dat ze niet vliegen en dus veel meer op dezelfde plek blijven. Ze zijn dus beter bij de plant weg te houden, of misschien moet je zeggen je kunt de plant beter weghouden van het aaltje. Het is ook belangrijk om te weten dat je alleen maar virusverspreiding kan hebben als er virus aanwezig is. Staat er een licht besmette partij op het veld en er zijn aaltjes, dan zal er overdracht plaatsvinden. Bij een schoon partij is dit niet zo, er is namelijk geen virus om over te brengen. Natuurlijk spelen er nog andere zaken, maar in eerste instantie moet je het wel zo praktisch benaderen wil je tot een virusarme teelt komen.

VECTOREN EN VIRUSRESERVOIRS

Nog lang niet altijd is bekend dat virusverspreiding vrijwel altijd te maken heeft met vectoren. Vectoren zijn de organismen of omstandigheden die het virus overbrengen. Bij organismen hebben we het meest over insecten of aaltjes en bij mechanismen over beschadigingen in de plantverwerking of met gewaswerkzaamheden. Ook hier is het zo dat als er geen virus is dit ook niet kan worden overgebracht. Hier komen we op het puntje virusreservoirs. Een virusreservoir is een plek waar een virus kan overleven. Deze virusreservoirs zijn de zieke planten in het niet schone partij. Virusreservoirs kunnen ook onkruiden zijn die tussen onze planten staan. Als je dus met een schone partij begint is het belangrijk om te voorkomen dat deze partij in aanraking komt met vectoren, die ook bij een virusreservoir kunnen komen. Heb je dus besmet onkruid, maar geen organisme dat het kan over brengen, dan is er geen overdracht. Heb je deze organismen wel,

maar geen planten of onkruiden die het virus bij zich dragen, heb je ook geen virusoverdracht. Als je dus zorgt dat als je schoon materiaal opplant, je dat doet op schone grond (geen vectoren) en de onkruidbestrijding perfect aanpakt, is de kans dat er virus in het partij komt zeer klein. Het project Virusarme teelt vaste planten biedt een handvat via een protocol om een schone partij schoon te houden.

SCHOON BEGINNEN

Als de bovenstaande spelregels gevolgd worden is er geen reden om niet te investeren in schoon plantmateriaal. Als dan ook nog wordt besloten dat er om de paar jaar weer met een schoon partij wordt gestart, dan is virusarm telen best te doen. Als we dan ook nog eens aannemen dat gezonde partijen beter groeien is het alleen maar voordeel. Hopelijk ten overvloede nog de opmerking dat vermeerdering via weefselkweek niet betekent virusvrij. De optie virusvrij moet altijd bij de aankoop of vermeerderingsopdracht worden vermeld om vergissingen te voorkomen.

METEN EN CONTROLEREN

Inzicht in de mogelijkheden betekent wel dat er actie moet worden ondernomen. Er moet veel meer inzicht komen in de virusstatus van het plantmateriaal. Er moet veel meer inzicht komen in de mate van besmetting van de percelen waarop wordt geteeld. Er moet nog beter gewerkt worden aan een onkruidvrije teelt. Als er nu wordt begonnen om deze zaken goed aan te pakken bij de schone partijen, dan kan dit snel een standaardmethode worden, die de Nederlandse vasteplantenteelt een duw in de rug kan geven. Er liggen hier serieuze kansen.

